

Utskottet för internationell handel

2023/0397(COD)

24.1.2024

FÖRSLAG TILL YTTRANDE

från utskottet för internationell handel

till utskottet för utrikesfrågor och budgetutskottet

över förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av
faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan
(COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))

Föredragande av yttrande: Helmut Scholz

PA_Legam

KORTFATTAD MOTIVERING

Europeiska unionen har utvecklat en övergripande politik för att stödja en gradvis anslutning av länderna på västra Balkan: Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien. Målet med denna process är att uppmuntra demokratiska, ekonomiska och sociala framsteg i de länder som vill ansluta sig till EU och därigenom främja ett ökat samarbete och stabilitet i Europa.

Europeiska unionen, liksom de berörda länderna, tror fullt och fast på västra Balkanländernas europeiska perspektiv, på våra nära kulturella, historiska och geografiska band och på vårt samarbete på flera viktiga områden.

Västra Balkan har drabbats särskilt hårt av den senaste tidens kriser, däribland covid-19, en stor utvandring bland den yngre delen av befolkningen, och ekonomiska svårigheter som förvärrats av Rysslands aggression mot Ukraina. Befolkningens köpkraft på västra Balkan uppgår till mellan en tredjedel och hälften av den genomsnittliga köpkraften i Europeiska unionen.

Föredraganden stöder slutsatserna från toppmötet mellan EU och västra Balkan den 13 december 2023. Europeiska unionen bekräftade återigen sitt otvetydiga åtagande för västra Balkans framtida anslutning till Europeiska unionen och efterlyste en påskyndad process som bygger på de gemensamma värdena för demokrati och rättsstatsprincipen, partnernas trovärdiga reformer och rättvisa villkor.

För att stärka detta åtagande ger EU betydande bistånd och ekonomiskt stöd till regionen. På så sätt kan den gradvisa integreringen i den inre marknaden föregås av ett starkt samarbete, europeiskt stöd och regional integration (som förberedande åtgärder). Att förbättra våra handelsförbindelser och kommersiella förbindelser kommer är också grundläggande för att detta gemensamma arbete ska ge resultat i framtiden.

Faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan kommer att leda till en stor ökning av det ekonomiska stödet. Ekonomiskt stöd från faciliteten kommer att finansiera reformprogram på västra Balkan, med fokus på socioekonomiska och grundläggande reformer, inbegripet rättsstatsprincipen och riktade investeringar.

Facilitetens medel kommer att uppgå till 6 miljarder euro för 2024–2027 och omfatta två typer av stöd: 2 miljarder euro i form av icke återbetalningspliktigt stöd och 4 miljarder euro i form av subventionerade lån från Europeiska unionen. Föredraganden välkomnar detta finansiella åtagande, men skulle ha önskat ett ökat icke återbetalningspliktigt stöd och flexibla lånevillkor.

Kommissionens förslag innehåller stränga villkor eftersom medel utbetalas först efter att målen i de på förhand godkända reformagendorna har uppnåtts. Föredraganden anser att en sådan strategi kräver en hög grad av flexibilitet och att hänsyn måste tas till den senaste tidens kriser som fortsätter att påverka länderna på västra Balkan. Föredraganden insisterar också på att denna ambition måste gå hand i hand med förbättrade sociala villkor och arbetsvillkor, en hållbar utveckling och bekämpning av ojämlikhet, särskilt mellan kvinnor och män.

Alla investeringar måste bidra till det bredare målet att hjälpa regionen i dess omställning till

en grön, klimatneutral, motståndskraftig, digital och inkluderande ekonomi. Föredraganden insisterar på prioriteringarna för målen, särskilt de mål som berör gemensamma värden och som ytterligare kommer att stärka grunden för utvidgningsprocessen. Dessa värden omfattar rättsstatsprincipen, demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna genom främjande av ett oberoende rättssystem, bekämpning av bedrägerier, korruption, organiserad brottslighet, penningtvätt, skatteundandragande och skattebedrägerier, respekt för internationell rätt, mediefrihet och akademisk frihet samt en miljö som är gynnsam för civilsamhället och främjar social dialog, jämställdhet, icke-diskriminering och tolerans, i syfte att säkerställa och stärka respekten för minoriteters rättigheter.

Detta program bör göra det möjligt att anpassa ekonomierna på västra Balkan till EU:s standarder, men vi måste se till att inte enbart fokusera på ekonomiskt närmande utan också stärka vårt partnerskap på kulturella, utbildningsmässiga, akademiska, forskningsrelaterade och kreativa områden. Föredraganden är övertygad om att detta program, förutom att stärka våra ekonomier, har stor potential att förbättra våra relationer och skapa ökad ömsesidig förståelse.

ÄNDRINGSFÖRSLAG

Utskottet för internationell handel uppmanar utskottet för utrikesfrågor och budgetutskottet att som ansvariga utskott beakta följande ändringsförslag:

Ändringsförslag 1

Förslag till förordning Skäl 12a (nytt)

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(12a) Verksamhet inom ramen för faciliteten bör stödja det pågående arbetet med att minska inkomstskillnaderna i syfte att främja social inkludering och hållbar långsiktig tillväxt.

Or. en

Ändringsförslag 2

Förslag till förordning Skäl 12b (nytt)

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(12b) Verksamhet inom ramen för faciliteten bör, när så är möjligt, stödja små och medelstora företag för att länderna på västra Balkan ska kunna stärka sin industriella bas ytterligare, bland annat genom tekniskt bistånd och tekniköverföring.

Or. en

Ändringsförslag 3

**Förslag till förordning
Skäl 13a (nytt)**

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(13a) Genomförandet av denna förordning bör vägledas av och främja respekten för arbetstagarrättigheter, såsom miniminormer för arbetsrätt, jämlikhet, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och icke-diskriminering samt främjande av socialt skydd och social dialog, i syfte att ytterligare anpassa dem till EU:s regler och standarder.

Or. en

Ändringsförslag 4

**Förslag till förordning
Skäl 22**

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(22) För att säkerställa ett effektivt genomförande av faciliteten, inbegripet underlättande av integrationen av stödmottagarna på västra Balkan i de europeiska värdekedjorna, bör alla varor och all materiel som finansieras och upphandlas inom ramen för denna facilitet ha ursprung i medlemsstater, stödmottagare, avtalsslutande parter i avtalet om Europeiska ekonomiska

(22) För att säkerställa ett effektivt genomförande av faciliteten, inbegripet underlättande av integrationen av stödmottagarna på västra Balkan i de europeiska värdekedjorna, bör alla varor och all materiel som finansieras och upphandlas inom ramen för denna facilitet ha ursprung i medlemsstater, stödmottagare, avtalsslutande parter i avtalet om Europeiska ekonomiska

samarbetsområdet och länder som omfattas av bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/947¹⁰ och bilaga I till förordning (EU) 2021/1529 samt länder för vilka kommissionen fastställt att ömsesidigt tillträde till externt bistånd föreligger, såvida inte varorna och materielen inte kan anskaffas på rimliga villkor i något av dessa länder.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/947 av den 9 juni 2021 om inrättande av instrumentet för granskning, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen om ändring och upphävande av Europaparlamentets och rådets beslut nr 466/2014/EU och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1601 och rådets förordning (EG, Euratom) nr 480/2009 (EUT L 209, 14.6.2021, s. 1) ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>.

samarbetsområdet och länder som omfattas av bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/947¹⁰ och bilaga I till förordning (EU) 2021/1529 samt länder för vilka kommissionen fastställt att ömsesidigt tillträde till externt bistånd föreligger, såvida inte varorna och materielen inte kan anskaffas på rimliga villkor i något av dessa länder, **för vilket fall upphandlingen bör vara förenlig med kommande EU-förordningar om tillbörlig aktsamhet i leveranskedjorna.**

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/947 av den 9 juni 2021 om inrättande av instrumentet för granskning, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen om ändring och upphävande av Europaparlamentets och rådets beslut nr 466/2014/EU och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1601 och rådets förordning (EG, Euratom) nr 480/2009 (EUT L 209, 14.6.2021, s. 1) ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>.

Or. en

Ändringsförslag 5

Förslag till förordning Artikel 3 – punkt 2 – led a

Kommissionens förslag

a) påskynda stödmottagarnas omställning till hållbara och inkluderande ekonomier som kan stå emot konkurrenstrycket på unionens inre marknad och till ett stabilt investeringsklimat,

Ändringsförslag

a) påskynda stödmottagarnas omställning till hållbara, **rättvisa** inkluderande ekonomier som kan stå emot konkurrenstrycket på unionens inre marknad och till ett stabilt investeringsklimat,

Or. en

Ändringsförslag 6

Förslag till förordning Artikel 3 – punkt 2 – led g

Kommissionens förslag

g) främja innovation, särskilt för små och medelstora företag och till stöd för den gröna och den digitala omställningen,

Ändringsförslag

g) främja innovation, särskilt för små och medelstora företag och till stöd för den gröna och den digitala omställningen
genom att tillhandahålla tekniskt bistånd och tekniköverföring,

Or. en

Ändringsförslag 7

Förslag till förordning Artikel 3 – punkt 2 – led i

Kommissionens förslag

i) ytterligare stärka de grundläggande principerna för utvidgningsprocessen, inbegripet rättsstatsprincipen, demokratin, respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, genom att främja ett oberoende rättsväsende, förstärkt säkerhet, kampen mot bedrägerier, korruption, organiserad brottslighet, penningtvätt och finansiering av terrorism, skatteundandragande och skattebedrägeri, efterlevnad av internationell rätt, stärka mediefriheten och den akademiska friheten och en gynnsam miljö för det civila samhället, främja social dialog, främja jämställdhet, icke-diskriminering och tolerans för att säkerställa och stärka respekten för rättigheter för personer som tillhör minoriteter,

Ändringsförslag

i) ytterligare stärka de grundläggande principerna för utvidgningsprocessen, inbegripet rättsstatsprincipen, demokratin, respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, genom att främja ett oberoende rättsväsende, förstärkt säkerhet, kampen mot bedrägerier, korruption, organiserad brottslighet, penningtvätt och finansiering av terrorism, skatteundandragande och skattebedrägeri, efterlevnad av internationell rätt, stärka mediefriheten och den akademiska friheten och en gynnsam miljö för det civila samhället, främja social dialog **och skydd av arbetstagarrättigheter, minska inkomstskillnaderna, förebygga social dumpning**, främja jämställdhet, icke-diskriminering och tolerans för att säkerställa och stärka respekten för rättigheter för personer som tillhör minoriteter,

Or. en

Ändringsförslag 8

Förslag till förordning Artikel 4 – punkt 4

Kommissionens förslag

4. Verksamhet inom ramen för faciliteten ska integrera begränsning av och anpassning till klimatförändringen, biologisk mångfald och miljöskydd, mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen och, i förekommande fall, katastrofriskreducering och ska stödja framstegen i uppnåendet av målen för hållbar utveckling och främja integrerade åtgärder som kan skapa sidovinster och uppfylla flera olika mål på ett sammanhängande sätt. De bör undvika strandade tillgångar och ska vägledas av principerna om att inte vålla skada och att ingen får lämnas utanför samt av det upplägg med inarbetning av hållbarhet som ligger till grund för den europeiska gröna given.

Ändringsförslag

4. Verksamhet inom ramen för faciliteten ska integrera begränsning av och anpassning till klimatförändringen, biologisk mångfald och miljöskydd, mänskliga rättigheter **och arbetstagarrättigheter**, demokrati, jämställdhet mellan könen och, i förekommande fall, katastrofriskreducering och ska stödja framstegen i uppnåendet av målen för hållbar utveckling och främja integrerade åtgärder som kan skapa sidovinster och uppfylla flera olika mål på ett sammanhängande sätt. De bör undvika strandade tillgångar och ska vägledas av principerna om att inte vålla skada och att ingen får lämnas utanför samt av det upplägg med inarbetning av hållbarhet som ligger till grund för den europeiska gröna given.

Or. en

Ändringsförslag 9

Förslag till förordning Artikel 5 – punkt 2

Kommissionens förslag

2. Kommissionen ska övervaka att de förutsättningar som anges i punkt 1 uppfylls innan medel frigörs för stödmottagarna inom ramen för faciliteten och under hela stödperioden inom ramen för faciliteten, med vederbörlig hänsyn till det senaste utvidgningspaketet. Kommissionen får anta ett beslut som fastställer att vissa av dessa förutsättningar inte är uppfyllda, och i synnerhet att de medel som avses i artikel 21 inte frigörs, oberoende av om de betalningsvillkor som

Ändringsförslag

2. Kommissionen ska övervaka att de förutsättningar som anges i punkt 1 uppfylls innan medel frigörs för stödmottagarna inom ramen för faciliteten och under hela stödperioden inom ramen för faciliteten, med vederbörlig hänsyn till det senaste utvidgningspaketet. Kommissionen får anta ett beslut som fastställer att vissa av dessa förutsättningar inte är uppfyllda, och i synnerhet att de medel som avses i artikel 21 inte frigörs, oberoende av om de betalningsvillkor som avses i artikel 16.3 är uppfyllda.

avses i artikel 16.3 är uppfyllda.

Stödmottagarna ska ha möjlighet att åtgärda brister för att uppfylla förhandsvillkoren och, efter ett positivt beslut från kommissionen, få tillgång till medlen.

Or. en

Ändringsförslag 10

Förslag till förordning Artikel 8 – punkt 3

Kommissionens förslag

3. Alla varor och all materiel som finansieras och upphandlas inom ramen för denna facilitet ska ha ursprung i något av de länder som avses i punkt 1 a och b, såvida inte varorna och materielen inte kan anskaffas på rimliga villkor i något av dessa länder. Dessutom gäller reglerna om begränsningar i punkt 6.

Ändringsförslag

3. Alla varor och all materiel som finansieras och upphandlas inom ramen för denna facilitet ska ha ursprung i något av de länder som avses i punkt 1 a och b, såvida inte varorna och materielen inte kan anskaffas på rimliga villkor i något av dessa länder. ***I sådana fall bör upphandlingen vara förenlig med nuvarande och kommande EU-förordningar om tillbörlig akksamhet i leveranskedjorna.*** Dessutom gäller reglerna om begränsningar i punkt 6.

Or. en